

Vammaisoikeuden ajokortti – Henkilökohtaisen avun spesiaali
Oulu 10.2.2026

Järjestäjät:

Oulun Invalidien yhdistys ry

Oulun seudun CP-yhdistys ry

Oulun seudun neuroyhdistys ry

Avustajaklinikka

Avustaja

GAA

HELSINKI
KULTTUURITEHDAS

Tapahtuman sisältö

- Tervetuloa – kahvia
- Toimijoiden esittelyä, tapahtuman taustoitusta ja ajankohtaisia asioita
- Miten henkilökohtainen apu toteutuu Pohteen alueella?
- Jos saan kielteisen päätöksen: mitä teen, miten valitan, kuka auttaa?
- Kysymyksiä & vapaata keskustelua

Avustajaklinikka

- Tuottaa henkilökohtaista apua palvelusetelillä
- Perustettu 2022
- Avustajagaala keväällä 2025
- Norjan malli – Ola
- Avustajaklinikan työntekijöistä 60 % itse vammaisia henkilöitä

Vammaisoikeuden Ajokortti

Oulu, 10.2.26

Vammaisoikeusjuristi Jukka Kumpuvuori
Avustajaklinikka

Avustaja
GAA
HELSINKI
KULTTUURITEHDAS

KELA

Perustuslaki

Yhdenvertaisuuslaki

Invataksi

Hallintolaki

Rikoslaki

Yoy

Henkilökohtainen avustaja 3

Työehtosopimus

Terveyskeskus

Lastenosasto

Neurologian PKL

Hyvinvointialue

Sosiaalihuoltolaki

Vammaispalvelulaki

Omaishoidon tuki

Sairaala

Koululääkäri

Vaihtuva kotihoito

Henkilökohtainen avustaja 2

YK vammaissopimus

Terveystieteiden laitos

Hallinto

Kuntoutuskeskus

Apuvälineasetus

Apuvälinekeskus

Fysioterapeutti

Kuntoutusohjaaja

Avustajaklinikka

Silmälääkäri

Juristi

Fysiatrian PKL

Oikeus

Xoy

Vammaispalvelutoimisto

Henkilökohtainen avustaja 1

Opettaja

Asiakassuunnitelma keskeinen

- **Asiakassuunnitelman tarkoitus**

Yksilöllinen arvio asiakkaan **tarpeista, tavoitteista ja palveluista**

Tukee **yhtenvertaisuutta ja osallisuutta**

- **Keskeiset periaatteet**

Laaditaan **yhteistyössä asiakkaan** (ja tarvittaessa läheisten) kanssa

Perustuu asiakkaan **omaan näkemykseen ja elämäntilanteeseen**

Huomioi **toimintakyvyn, voimavarat ja tuen tarpeet**

- **Käytännössä**

Ohjaa palvelupäätösten tekemistä

Ei ole päätös, mutta **keskeinen asiakirja** päätöksenteossa

Päivitetään, kun tilanne tai tarve muuttuu

Hallintolaki

- **Asiallinen ja asianmukainen käsittely**

Asiakasta kohdellaan **kunnioittavasti ja tasapuolisesti**

Viranomaisen toiminta on **puolueetonta ja selkeää**

- **Viivytyksetön käsittely**

Asia käsitellään **ilman aiheetonta viivytystä**

Eriytynen merkitys, kun kyse on **välttämättömistä palveluista**

- **Oikeus saada tieto käsittelyajasta**

Asiakkaalla on oikeus:

- Pyytää arvio asian **käsittelyajasta**
- Saada tieto viivästymisen syistä

- **Hyvä hallinto**

Selkeä viestintä

Ymmärrettävät perustelut

- Luottamusta vahvistava toiminta

Uusi vammaispalvelulaki: Henkilökohtaisen avun toteuttamistavat

- Palveluseteli
- Ostopalvelu
- Työnantajamalli
- Hyvinvointialueen oma toiminta
- Toteuttamistapoja voidaan yhdistää yksilöllisen tarpeen mukaan

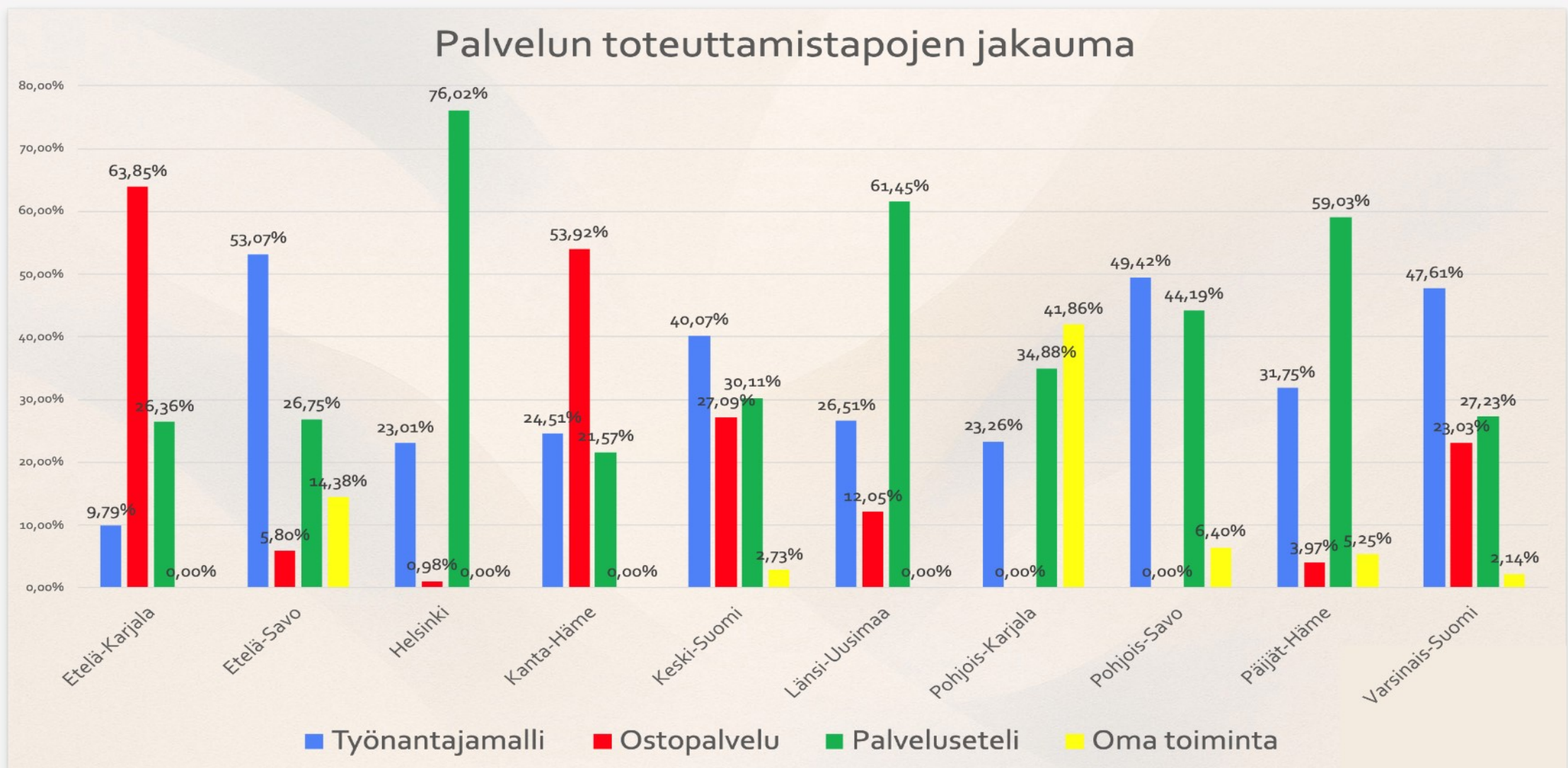
Työnantajamalli ja suostumus

- Vammaiselle henkilölle on annettava selvitys vastuista ja velvoitteista
- Henkilön tulee antaa suostumus työnantajana toimimiseen
- Kirjataan asiakassuunnitelmaan

Toteuttamistapaa valitessa huomioitava

- Vammaisen henkilön mielipide ja elämäntilanne
- Asiakassuunnitelmaan kirjattu avun tarve
- HUOM Lisäksi: Sijaisjärjestelyt kirjattava suunnitelmaan ja päätökseen

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavat

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavat: Pohde

- Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä (1–9/2025): 2 012 asiakasta
- Työnantajamalli: 1 029
Palveluseteli: 1 090
Ostopalvelut: 215
Oma toiminta: 24

Uudistuksia

- Perheenjäsenen henkilökohtaisena avustajaa:
 - Mahdollista erityisestä syystä, jos vammaisen henkilön edun mukaista
 - Kynnys kevyempi kuin aiemmin
- Sijaisjärjestelyt
 - Asiakassuunnitelmaan ja päätökseen

Palvelusetelihinnoittelu – vaikutus henkilökohtaiseen apuun

- **Henkilökohtaisen avun palvelusetelin hinta – keskeinen ongelma**
- Palvelusetelin tuntihinta **ei kata TES:n mukaisia ilta-, yö- ja viikonloppulisäkustannuksia**, vaikka tuottajat ovat velvollisia noudattamaan TES:iä.
- Käytännössä tämä johtaa siihen, että apua **ei tarjota tai sitä rajoitetaan** juuri niihin aikoihin, jolloin tarve on suurin.
- Henkilökohtaisen avun tarkoitus on mahdollistaa elämä **oman aikataulun ja tarpeiden mukaan**.
- Puutteellinen hinnoittelu siirtää tosiasiallisen päätösvallan palvelurakenteelle, mikä on ristiriidassa:
 - **Vammaispalvelulain (675/2023, 3 § ja 15 §)** sekä
 - **YK:n vammaissopimuksen (art. 5 ja 19)** kanssa.

Kaavio seuraavassa diassa

Ota yhteyttä Avustajaklinikkaan

Suvi Hytönen

Lähihoitaja, sairaanhoitaja, TtM

Yrittäjä

[040 1259 612](tel:0401259612)

suvi.hytonen@avustajaklinikka.fi

Jukka Kumpuvuori

Vammaisoikeusjuristi

[044 9011 159](tel:0449011159)

jukka.kumpuvuori@avustajaklinikka.fi

Osku Timonen

Yhteisöpedagogi, koulutettu kokemustoimija

Asiakkaat / yhteistyökumppanit

[044 901 6277](tel:0449016277)

osku.timonen@avustajaklinikka.fi

<https://www.avustajaklinikka.fi/>

Seuraa meitä somessa

[Facebook](#)

[Instagram](#)

[LinkedIn](#)

[TikTok](#)

VAMMAISJURISTI

LEX GUMMERUS

VALITTAMALLA PARANEE

Vammaisjuristin vinkit muutoksenhakuun ja valittamiseen

Oulu, 10.2.2026

**KEITÄ OLEMME?
MIKÄ VAMMAISJURISTI?**

**MITÄ MUUTOKSENHAKU ON?
KANNATTAAKO VALITTA?
OSAANKO VALITTA?**

MUUTOKSENHAKU KÄYTÄNNÖSSÄ

- **1) Kirjallinen ja valituskelpoinen päätös**

- Sinun tulee aina saada kirjallinen päätös, josta tulee ilmetä perustelut, lainkohdat, yhteystiedot ja muutoksenhakuohjaus

- **2) Oikaisuvaatimus hyvinvointialueelle tai päätöksen tehneelle viranomaiselle (noudata ohjeita)**

- Tehdään **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, toimitetaan päätöksen tehneelle viranomaiselle
- Liitä: alkuperäinen päätös, liitteet (esim. lääkärinlausunnot), perustelut: *miksi päätös on virheellinen*

- **3) Valitus hallinto-oikeuteen**

- **4) Valitus KHO:hon**

- Vain jos KHO myöntää **valitusluvan**

- **5) Täytäntöönpano**

- Päätöstä ei yleensä panna täytäntöön ennen kuin valitusaika on kulunut tai asia ratkaistu
-

TÄSMÄVINKIT VALITTAMISEEN 1/2

1. NOUDATA MÄÄRÄAIKOJA

- 30 päivää tiedoksisaannista on pääsääntö. Myöhästymisen johtaa valituksen tutkimatta jättämiseen

2. PERUSTELUT RATKAISEVAT

- Kerro:
 - *mikä päätöksessä on virheellistä*
 - *mihin lakiin ja tosiseikkoihin väite perustuu*
 - *miten palvelun puute heikentää arkea, turvallisuutta tai toimintakykyä; kuvaa tilanne mahdollisimman tarkasti, käytä konkretiaa ja esimerkkejä*
 - Perusteluissa voi vedota myös **asiakassuunnitelmaan sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden havaintoihin (terapeuttien ja lääkäreiden lausunnot)**
-

TÄSMÄVINKIT VALITTAMISEEN 2/2

3. LIITTEET OVAT TÄRKEITÄ (käsittely on yksinomaan kirjallista)

- Ajantasaiset lääkärinlausunnot ja muut selvitykset
- Voit täydentää liitteitä myöhemminkin, jos saat uusia

4. KÄYTÄ SELKEÄÄ JA JÄSENNELTYÄ RAKENNETTA

- Vaatimukset (mitä haluat muutettavan?)
 - Kuvaus tilanteesta ja toimintakyvystä; mitä vaikutuksia aiheuttaa konkreettisesti
 - Perustelut ja johtopäätökset
 - (Lainkohdat)
 - Liitteiden listaus
-

KUSTANNUKSET JA OIKEUSAPU

- Vammais- ja sosiaalihuoltoasioissa valittaminen on maksutonta
 - Hallinto-oikeus ei peri oikeudenkäyntimaksua eikä oikaisuvaatimus maksa mitään
 - Kustannuksia voi syntyä oikeudellisen asiantuntijan käyttämisestä; näitä kuluja voidaan vaatia vastapuolen (hyvinvointialueen) korvattaviksi
 - Vastapuoli (hyvinvointialue) voidaan velvoittaa korvaamaan kulut, jos valitus menestyy
 - Oikeusavun turvin valittaminen on kokonaan tai osittain maksutonta
 - Täydellä oikeusavulla valittaminen ei maksa mitään; kulut maksaa valtio
 - Oikeusapu myönnetään yleensä vasta hallinto-oikeusvaiheeseen (ei vielä oikaisuvaatimusvaiheeseen)
 - Myös oikeusapuhjaus on mahdollinen
-

YHTEENVETO

- **Aikataulut:** pääsääntöisesti 30 päivää oikaisuun ja valitukseen
 - HUOM! Tiedoksisaantitapa vaikuttaa valitusajan laskemiseen, ole tarkkana!
 - **Perustele konkreettisesti** ja liitä mukaan tuoreet selvitykset ja lausunnot
 - **Tarkista valitusosoitus** – virheet voivat pidentää määräaikoja
 - **Muutoksenhaku on useimmiten maksutonta**
 - Muista oikeusapu ja oikeusapuohjaus; parhaimmillaan koko prosessi on maksuton
 - **Pidä juttu hengissä – pystyt enempään kuin uskot!**
 - **Valittamalla paranee**
 - Et voi vaikuttaa viranomaisen päätökseen, mutta voit vaikuttaa siihen, miten siihen suhtaudut ja millaisiin toimiin ryhdyt
 - **Tyytymällä hylkävään päätökseen, mikään ei varmuudella muutu; vain valittamalla voit saada muutoksen aikaan**
-

KIITOS!

VAMMAISJURISTI

LEX GUMMERUS

VAMMAISJURISTI

LEX GUMMERUS

Katja Koski

katja.koski@vammaisjuristi.fi

040 660 1240

vammaisjuristi.fi
info@vammaisjuristi.fi
040 5122 499

Emilia Gummerus

emilia.gummerus@vammaisjuristi.fi

044 363 4400